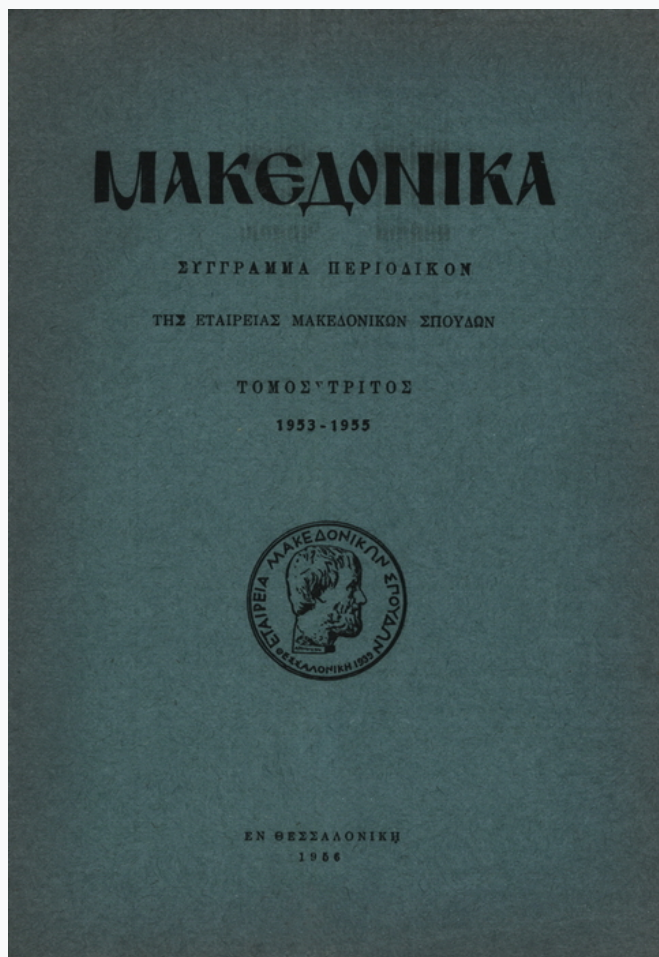

Μακεδονικά

Τόμ. 3 (1956)

Εορταστικά πυραί εν Μακεδονία

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.1115](https://doi.org/10.12681/makedonika.1115)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1956). Εορταστικά πυραί εν Μακεδονία. *Μακεδονικά*, 3, 407–408.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1115>

Λαόνικος, Στρατόνικος κτλ.,¹ καὶ ἂν δὲν ἐσώθη ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ἡδύνατο πολὺ καλὰ νὰ πλασθῇ τὸ ὄνομα *Μελένικος*, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἀπὸ τοῦ *Ι'* αἰῶνος ἐμφανίζεται ἀξιοσημείωτος τάσις πρὸς τὰ ἀρχαιοπρεπῆ ὀνόματα.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑΙ ΠΥΡΑΙ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τρεῖς νέας πληροφορίας περὶ τοῦ ἐθίμου τῶν πυρῶν ἐν Μακεδονίᾳ, προερχομένας ἐκ μαθητῶν μου.

1

Πυρὰ εἰς τὸ "Αργος "Ορεστικόν.

Κατὰ τὴν Ἀπόκριω εἰς κάθε συνοικίαν τοῦ Ἄργους Ὁρεστικοῦ γίνεται πανηγυρικὸν τὸ ἄναμμα τῆς πυρᾶς, ὀνομαζομένης *μπουμπούνας* ἢ *παλιαπούλιας*. Τὴν παλιαπούλια κάμνουν κυρίως τὰ παιδιὰ μεταφέροντα ἐκ τῶν ἀγρῶν ἀκάνθας ἐπὶ ἓνα συνεχῶς μῆνα πρὸ τῆς ἡμέρας τοῦ εορτασμοῦ. Τὰς συναθροισζομένας ἀκάνθας φυλάττουν «ἐπιμελῶς», διὰ νὰ μὴ τὰς κλέψουν τὰ παιδιὰ ἄλλης συνοικίας. Τὴν ἡμέραν τῆς Ἀπόκριω τὰ παιδιὰ ἀνάπτουν τὰς συσσωρευθεῖσας ἀκάνθας, πέραξ δὲ τῆς πυρᾶς χορεύουν μὲ τὸ τραγούδι

*Πῶς σιουμπίζουν τὸ πιπέρι ;
"Ετσι, ἔτσι μὲ τὸ χέρι.
Σηκωθῆτε, παλληκάρια,
μὲ σπαθιά καὶ μὲ χαντζάρια.*

Εἰς τὸν στίχον *"Ετσι, ἔτσι, μὲ τὸ χέρι* οἱ χορεύοντες κάθηνται καὶ μιμοῦνται τὸ στούμπισμα τοῦ πιπεριοῦ. Μὲ τὸ *Σηκωθῆτε, παλληκάρια* ἐγείρονται καὶ συνεχίζουν τὸν χορὸν. Ὅταν ἡ φλόξ καταπέσῃ τόσον, ὥστε νὰ δύναται τις νὰ πηδήσῃ ὑπεράνω τῆς πυρᾶς, ὑπερπηδοῦν μικροὶ καὶ μεγάλοι. Ἀπὸ τὴν σχηματιζομένην ἀνθρακίαν (*ζιάρην*) δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πάρῃ κανεὶς εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι «δὲν κάνει» οὔτε δ' ἐπιτρέπεται νὰ κατασβεσθῇ αὕτη δι' ὕδατος.

Δημοσθένης Κεραπποσόγλου

2

Χριστουγεννιάτικες φωτιὲς στὸ Λέχοβο.

Τὸ μήνυμα τοῦ ἐρχομοῦ τῶν Χριστουγέννων γίνεται μὲ τὶς φωτιές, ποὺ ἀνάβουν τὰ παιδιὰ καὶ ποὺ συμβολίζουν τὶς φωτιές τῶν βοσκῶν τῆς Βηθλεὲμ κατὰ τὴν νύχτα τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ. Γενικὰ στὸ νομὸ Φλώρινης τὸ ἄναμμα τῆς φωτιάς, ποὺ λέγεται *μπουμπούνα*, δὲν γίνεται παντοῦ τὴν ἴδια μέρα. Ἔτσι λ.χ. στὸ Ἀμύνταιο γίνεται τῇ γιορτῇ τῆς Ἀγίας Βαρβάρας (4ῃ Δεκεμβρίου), στὴ Φλώρινα τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ στὸ Λέχοβο λίγες μέρες προτοῦ ἔρθουν τὰ Χριστούγεννα.

Πρῶτα πρῶτα τὰ παιδιὰ, γιὰ νὰ κάμουν τὶς φωτιές, τριγυρίζουν τὶς γειτονιὰς τοῦ χωριοῦ καὶ μαζεύουν τὰ ξύλα. Ὅταν ἔρθῃ ἡ ἡμέρα γιὰ τὸ ἄναμμα, μαζεύονται παρέες παρέες καὶ ὅταν νυχτώσῃ βάζουν φωτιά στοὺς σωροὺς τῶν ξύλων,

¹ Ἐν Κύπρῳ ὑπάρχει χωρίον, ὀνομαζόμενον *Λευκόνοικον*, τὸ ὁποῖον ὁ Σ. Μεγάροδος (Ἀθηνᾶ, τόμ. 18 (1907) σ. 348) ἠτυμολόγησεν ἐκ τοῦ «εἰς τὸν λευκὸν οἶκον». Ἀπλουστερά νομίζω εἶναι ἢ ἐκ τοῦ ὀνόματος κητορὸς τινος ὀνόματι *Λευνοσίκου* ἐτυμολογία.

πού μάζεψαν. Ἔτσι ὅλες οἱ συνοικίες φωτίζονται καὶ πλημμυρίζουν ἀπὸ χαρούμενες φωνές καὶ τραγουδία τῶν παιδιῶν τῆς γειτονιάς, πού τραγουδοῦν γύρω ἀπὸ τὶς φωτιές. Πολλές γριοῦλες μαζεῦνουν θρακιές ἀπὸ τὶς φωτιές καὶ τὶς φέρνουν στὰ σπίτια τους μὲ τὴν ἰδέα, πὼς φέρνουν σ' αὐτὰ τὴν εὐτυχία.

Θεοφάνης Κόττης

3

Φωτιές σὴν Ἀρδέα.

Ξημερώνοντας ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων παιδιὰ ἕως δεκαπέντε ἐτῶν συγκεντρώνονται σὲ παρέες καὶ μαζεύοντας ἀγκάθια στήνουν, ὅπως λέν, τὸν Ἡρώδη καὶ κατόπιν τὸν καὶν.

Ἀνδρομάχη Α. Παπαδοπούλου

Αἱ πληροφορίες δυστυχῶς εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συνοπτικαὶ καὶ δὲν περιέχουν χαρακτηριστικὰς λεπτομερείας, αἱ ὁποῖαι εἴτε ἐξέλιπον πλέον εἴτε δὲν παρατηρήθησαν ὑπὸ τῶν συλλογέων. Ἀξίον σημειώσεως εἶναι ὅτι, ἐνῶ εἰς τὸ Ἄργος Ὁρεστικὸν ἡ ἀνθρακία θεωρεῖται προφανῶς μιαρὰ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λάβῃ τις ἐξ αὐτῆς εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀντιθέτως εἰς τὸ Λέχοβον θεωρεῖται ἐνέχουσα δύναμιν εὐεργετικήν. Οὕτως ἡ πυρὰ παρουσιάζεται εἰς δύο ὄχι πολὺ ἀπέχοντας τόπους ὑπὸ δύο ιδιότητας, εἰς μὲν τὸν πρῶτον ὡς καθαρτική, εἰς δὲ τὸν δεῦτερον ὡς εὐετηρική. Τὰ ἀναφερόμενα αἷτια, ὅτι ἡ πυρὰ εἶναι ἀπομίμησις τῆς πυρᾶς τῶν ποιμένων ἢ ὅτι καίουν τὸν Ἡρώδη, ἀσφαλῶς εἶναι ὑστερογενῆ. Ὑποθέτω ὅτι ἡ διαφορὰ ὀφείλεται εἰς τὴν διάφορον ιδιότητα, τὴν ἀποδιδωμένην κατὰ τόπους εἰς τὴν πυράν. Εἰς τὸ Λέχοβον ἡ πυρὰ εἶναι ἀσφαλῶς εὐετηρική, εἰς τὴν Ἀρδέαν πιθανώτατα καθαρτική, ὅπως καὶ εἰς τὸ Ἄργος Ὁρεστικόν. Λέγω πιθανώτατα, διότι δυστυχῶς ἡ συλλογὴ οὐδὲν σημειώνει περὶ τῆς χρήσεως τῆς ἀνθρακιάς.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΚ ΜΟΣΧΟΠΟΛΕΩΣ

1

† Διὰ τοῦ παρόντος τῆς κοινότητος, βεβαιωτικοῦ γράμματος, δῆλον ποιούμεν, ἡμεῖς οἱ τῆς πολιτείας | ταύτης Μοσχοπόλεως, ἀπαξάπαντες ἱερεῖς τε καὶ λαῖκοί, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, ὅτι τὴν σήμερον | ἐκ συμφώνου ἐπωλήσαμεν εἰς τὸν Ἀντώνιον πύλην, καὶ εἰς τὸν Θεόδωρον νάτζα κικαδία, ὅλον τὸ λειβάδιον τῶν καρβατζήδων, ὅπου εἶναι ἀπάνω ἀπὸ τὴν βρύσιν τοῦ στρούγου, διὰ ^{λλ}/_{σσ} 120 ἡγουν ἑκατὸν εἴκοσι γρόσια, τὰ ὁποῖα ἐλάβομεν ἤδη ἐπὶ χειρὸς παρ' αὐτῶν σῶα | καὶ ἀνελλιπῇ, καὶ τὰ ἐδώσαμεν εἰς τὰ καθημερινά, καὶ ἀφενκτα δοσήματα, καὶ μπόρτζια τῆς | δυστυχισμένης ταύτης πολιτείας μας μοσχοπόλεως. Ὦθεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐξῆς, μέχρι | τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, οἱ ἄνω ῥηθέντες ἀγορασταὶ Ἀντώνιος πύλη, καὶ Θεόδωρος νάτζα | κικαδία μένουσι τέλειοι οἰκοκυραῖοι, καὶ ἐξουσιασταὶ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ λειβάδιον τῶν | καρβαντζήδων, παρ' οὐδενὸς ἐνοχλούμενοι, ἢ ὅλως πειραζόμενοι· διὸ καὶ τὸ παρὸν τῆς κοινότητος γράμμα ἐγράφη, ἵνα ἔχῃ τὸ κύρος ἐν παντὶ κριτηρίῳ. 1807 μαρτίου 5

Ἐν μοσχοπόλει.

¹ Ἡ βραχυγραφία δηλοῖ ἀολάνια, ὅπως ἄλλως ἐλέγοντο τὰ γρόσια.